

Spravedlnost očima oběti

Kriminologie
Jakub Tomeček
386903

Hlavní otázka

- Kdy je podle oběti učiněno spravedlnosti žádost?

Čtyři věty viktimologie

- Prožívání viktimizace je individuální.
- Krátkodobé následky vykazují všechny oběti, dlouhodobé pouze některé.
- Existují jak zvláště zraňující trestné činy, tak zvláště zranitelné oběti.
- Dopad tr. č. na oběť nekončí dokonáním tr. č.

Pocity spravedlnosti / křivdy

Konkrétní zločin ovlivnit neumíme, ale umíme ovlivnit to, jak se s obětí jedná.

- Nejbližší sociální okolí a zaměstnavatel.
- Orgány činné v trestním řízení.
- Média.

Co lidé čekají?

- Dopadení a náležité potrestání pachatele?
- Slušné jednání? Zacházení jako s poškozeným?

Oběť samaritán

- Pouze občas.
- Pachatele omlouvají a chrání.
- Obranný mechanismus.

Spravedlnost

- Procedurální – férovost a transparentnost procesu. Zapojení obou stran. Hledání řešení a rozhodnutí. (Slyšet hlas oběti)
- Distribuční – Samotný výsledek, rozsudek.

Diferencovanost postoje dětí

- Postoje dětí na účast v hl. líčení se liší.
- Nemusely vypovídat a vadilo jim to.

Výzkum Busse, Volbert 1997:

89% když nemusely vypovídat – úleva.

z nich 42% uvádí, že jejich výslech by byl důležitý.

Odplata

- Určitá část obětí má zájem na trestu.
- Oběť potřebuje především informace, emoční podporu, praktickou pomoc.
- Pesimisté a negativisté – posttraumatická zlost.
- Toto lze zjistit pouze v interview, ne v dotazníku.
- Hrozí riziko braní spravedlnosti do vlastních rukou.

Ignorance a bagatelizace

- Zcela kontraproduktivní.
- Je potřeba se s tím naučit žít.
- Satisfakce je samotné zvládnutí zločinu.
- Ztráta iluzí o bezpečném světě.
- Je třeba si uvědomit, že špatné věci se dějí, ale to neznamená, že špatný je celý svět.
- Pro obnovu iluze – přiměřená konfrontace s tím, co se stalo.

Totální ochrana

- Není možné pokrýt všechny zájmy oběti.
- Eliminace zbytečných stresů a jejich spouštěčů, nikoli všeho stresu.
- Opatření – oddělené čekárny, výslech v nepřítomnosti pachatele, psychologické poradenství, pouze nezbytný pobyt na místě činu.
- Totální ochrana – pasivní pozice - nesamostatnost

Uznání / Respektování oběti

- To může znamenat i akceptování faktu, že oběti také nejsou svaté.
- Prostor k vyjádření se – z.č. 45/2013 Sb.
- Prohlášení by mělo max. obsahovat:
 - Finanční ztráty
 - Zranění a bolest
 - Emocionální dopady
 - Narušení soc. vztahů
 - Vnímání osoby okolím jako oběť
 - Sekundární viktimizace

Prohlášení - blahodárny vliv na psychiku.

Problém

- Oběti předpokládají respekt ze strany pachatele.
- Očekávají uznání pochybení.
- Očekávají výčitky svědomí a touhu po nápravě.

- Konfrontační chování pachatele je pak velkým překvapením a zklamáním.

Měla by se oběť setkat s pachatelem?

Kompenzace/Restituce

- Finanční pomoc obětem.
- Nárok pouze aktivní oběť.

Podmínky:

Oběť trestný čin oznámila.

Spolupracuje při vyšetřování.

Není stíhána.

Dodrží časové limity.

Neobdržela kompenzaci z jiných zdrojů.

- Pouze malá část z těch, co mají nárok kompenzaci získá. (5-20% kompenzace, restituce ještě méně)

Média

- Potřeba hovořit / soukromí, anonymita
- Nataša Kampuschová
- Elisabeth Fritzlová

Poskytovatelé pomoci

- Komplexní přístup – psychologické, právní, sociální služby.
- Jsou poskytovány před zahájením trestního řízení, v jeho průběhu a i po jeho ukončení.

Shrnutí

- Satisfakce není přímo spojena s dopadením a vysokým trestem.
- Větší váha zacházení než trestu.
- Je potřeba umožnit aktivně realizovat roli poškozeného pro obnovu iluze spravedlivého světa.

Svět je smysluplný a má řád.

Druhým se dá přiměřeně důvěřovat.

Máme nárok na pozitivní mínění o sobě.

Děkuji za pozornost